

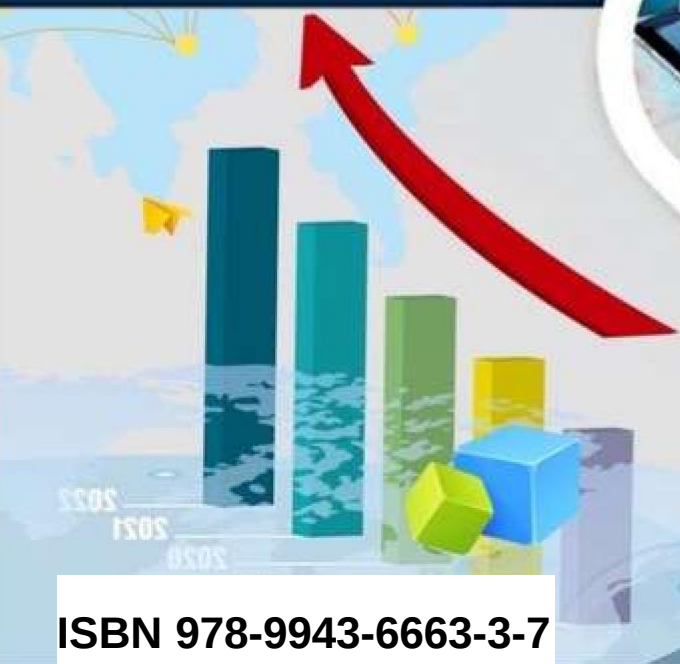
66 Son
2025

Yanvar

USTOZLAR UCHUN

respublika pedagoglar jurnali

2-TOPLAM

ISBN 978-9943-6663-3-7

O'zbekiston

pedagoglar.org

info@pedagoglar.org

TAHRIRIYAT | EDITORIAL

Editor in chief

Saidova Mohinur Jonpo'latovna

Executive Secretary

Abdurahmonov Boburjon

He is mathematic teacher at

Uzbekistan District 49 Secondary School

Preparing for publishing

Xoliqov Zokirjon Shavkatjon ugli

CODEMI academy teacher

Bosh muharrir

Saidova Mohinur Jonpo'latovna

Mas'ul kotib

Abdurahmonov Boburjon

O'zbekiston tumani 49-umumiy o'rta

ta'lim maktabi matematika fani o'qituvchisi

Nashrga tayyorlovchi

Xoliqov Zokirjon Shavkatjon o'g'li

CODEMI akademiyasi o'qituvchi

TAHRIRIYAT KENGASH A'ZOLARI | EDITORIAL BOARD MEMBERS

Saidova Mohinur Jonpolatovna, *Doctor of Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of Primary Education, Bukhara State Pedagogical Institute*

Turdiyev Sardorjon Abdumuminovich, *doctor of philosophy (PhD) in technical sciences, associate professor of Navoi State University of mining and technology*

Qurbonov Oybek Muhammadqulovich, *doctor of philosophy (PhD) in technical sciences, docent of the Mining Electromechanics Department of Navoi State Mining and Technology University*

Mustafayev Oybek Bobomuradovich, *doctor of philosophy (PhD) in technical sciences, associate professor of Navoi State University of mining and technology*

Saydaxmetova Shaxnoza Ravshanbekovna, *Doctor of Philosophy (PhD) Pedagogical Sciences, Tashkent State Pedagogical University, Uzbekistan*

Zhuraev Akbar Shavkatovich, *PhD, acting Associate Professor of the Department of Mining Electromechanics, Navoi State Mining and Technology University in the Republic of Uzbekistan*

Yuldasheva Nilufar Ibrokhimovna, *Doctor of Philosophy (PhD) in Art Sciences, Senior Researcher of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan, Institute of Art Studies, "Art History" Department*

Shukurova Ugiloy Umarovna, *Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological, Docent of Psychological Sciences, Council of the Gulistan State University of Uzbekistan*

Abdullayev Baxodir Abdugafforovich, *Doctor of Philosophy in Economics (PhD), Associate Professor, Associate Professor of the Department of "Accounting and Management" of the Andijan Machine-Building Institute*

TAHRIRIYAT MANZILI | EDITORIAL ADDRESS

UZB: 712000. Farg'ona viloyati, Rishton shahri, Istirohat bog'i ko'chasi 24-uy
www.pedagoqlar.uz, E-mail: info@pedagoglar.uz Tel: +998 90 905-14-30

ENG: 712000. Fergana region, Rishtan city, Park park street 24
www.pedagoqlar.uz, E-mail: info@pedagoglar.uz Tel: +998 90 905-14-30

**TALABALAR KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISHDA INDIVIDUAL TA'LIM
STRATEGIYALARINING SAMARADORLIGI: EMPIRIK TAHLIL VA ILMIY QARASHLAR**

Abdullayev Oybek Alisher o'g'li

Chirchiq davlat pedagogika universiteti Pedagogika fakulteti o'qituvchisi

ANNOTATSIYA:

Ushbu maqolada talabalar kreativligini rivojlantirish jarayonida individual ta'lim strategiyalarining samaradorligi empirik tahlil asosida o'rganiladi. Zamonaviy ta'lim paradigmalari shaxsiy yondashuvlarning ijodiy tafakkur va innovatsion qobiliyatlarni rivojlantirishdagi rolini ta'kidlaydi. Tadqiqot davomida individual ta'lim metodlarining talabalar kreativligiga ta'siri empirik ma'lumotlar asosida tahlil qilinib, an'anaviy yondashuvlar bilan solishtirildi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, individual ta'lim strategiyalaridan foydalanish talabalar mustaqil fikrlashini rivojlantirishga, yangi g'oyalar yaratish qobiliyatini oshirishga va innovatsion muammolarni hal qilishda samaradorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Ushbu yondashuvlar Howard Gardnerning ko'p intellekt nazariyasi va John Deweyning tajribaviy ta'lim konsepsiyasi bilan bog'liq bo'lib, ta'lim jarayonida talabalar shaxsiy ehtiyoj va qobiliyatlariga mos keluvchi metodlardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishlari lozimligi tasdiqlanadi.

Maqolada shuningdek, individual ta'lim strategiyalarining o'qituvchilarga ta'siri, ularning moslashuvchan pedagogik modelni shakllantirishdagi roli ham tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari individual yondashuvlarning zamonaviy ta'lim tizimida keng qo'llanishi lozimligini ko'rsatadi va kelajakda kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan strategiyalarni takomillashtirish bo'yicha ilmiy takliflar beriladi.

KALIT SO'ZLAR: individual ta'lim strategiyalari, kreativlik, innovatsion ta'lim, empirik tahlil, ijodiy tafakkur, pedagogik yondashuv, shaxsiylashtirilgan ta'lim, o'quv jarayoni, innovatsion qobiliyat, zamonaviy ta'lim paradigmalari.

KIRISH:

Bugungi globallashuv va innovatsion taraqqiyot davrida oliy ta'lim tizimining oldida turgan eng muhim vazifalardan biri – talabalar kreativligini rivojlantirishdir. Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va innovatsion yechimlarning jadal rivojlanishi zamonaviy mutaxassislar uchun nafaqat chuqur nazariy bilimlarni, balki ijodiy tafakkur, muammolarni tahlil qilish va kreativ yondashuv qobiliyatlarini ham talab qiladi. Shu bois, ta'lim jarayonida individual yondashuvlardan samarali foydalanish dolzarb masalalardan biriga aylandi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida amalga oshirilayotgan islohotlar ta'lim tizimini jahon andozalariga moslashtirishga, uning sifati va samaradorligini oshirishga qaratilgan. Xususan, "O'zbekiston – 2030" strategiyasi, 2020-yil 6-noyabrdagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6108-sonli Farmon va 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasida ta'lim va ilm-fanni rivojlantirish konsepsiyasi" kabi hujjatlar mamlakatimiz oliy ta'lim tizimini ilg'or tajribalarga asoslangan holda takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi. Ushbu farmon va qarorlar ta'lim sifatini oshirish, innovatsion yondashuvlarni keng joriy qilish hamda individual o'qitish metodikasini rivojlantirishning huquqiy asoslarini yaratmoqda.

Maqolaning ilmiy va amaliy ahamiyati shundaki, u oliy ta'lim muassasalarida individual ta'lim strategiyalarining talabalar kreativligiga ta'sirini empirik asosda tahlil qiladi. Ilmiy jihatdan, tadqiqot ta'lim psixologiyasi, pedagogik innovatsiyalar va kreativlikni rivojlantirish nazariyalari bilan bog'liq yangi ilmiy qarashlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Amaliy nuqtai nazardan esa, maqolada talabalarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish uchun samarali individual yondashuvlarni ishlab chiqish bo'yicha aniq tavsiyalar beriladi.

Maqolaning maqsadi – individual ta'lim strategiyalarining talabalar kreativligini rivojlantirishga ta'sirini tahlil qilish, ularning samaradorligini baholash va oliy ta'lim tizimida joriy etish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflarni ishlab chiqishdan iborat.

Ushbu maqsadni amalga oshirish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

1. Talabalar kreativligini rivojlantirishga ta'sir etuvchi individual ta'lim strategiyalarining nazariy asoslarini o'rganish va tahlil qilish.
2. Individual yondashuvlar asosida ta'lim olayotgan talabalar ijodiy tafakkurining rivojlanish darajasini empirik tadqiqot asosida baholash.

Bundan tashqari, maqolada zamonaviy pedagogik metodlar, raqamli texnologiyalarning o'quv jarayoniga integratsiyasi va xorijiy tajribalar ham tahlil qilinadi. Xususan, Howard

Gardnerning “Ko‘p intellekt nazariyasi”, John Deweyning “Tajribaviy ta‘lim konsepsiyasi” va Lev Vygotskiyning “Sotsiokultural rivojlanish nazariyasi” kabi ilmiy yondashuvlar individual ta‘lim strategiyalarini samarali qo‘llash uchun muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, oliy ta‘lim tizimida individual yondashuvlarni joriy etish talabalar kreativligini rivojlantirishga, ularning intellektual salohiyatini oshirishga va innovatsion iqtisodiyot talablariga mos mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi. Shu sababli, mazkur mavzuni chuqur o‘rganish va amaliyotga tatbiq etish oliy ta‘lim sifatini oshirish yo‘lidagi muhim qadam hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIK ASOSI

Talabalar kreativligini rivojlantirishda individual yondashuvlar samaradorligi pedagogika va psixologiya fanlari doirasida muhim tadqiqot yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy ta‘lim tizimida individual ta‘lim strategiyalarining qo‘llanilishi shaxsiy ehtiyojlarga moslashtirilgan o‘qitish orqali kreativlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu masala dunyoning turli olimlari tomonidan o‘rganilgan bo‘lib, ularning ilmiy qarashlari pedagogik innovatsiyalar, psixologik yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasiga asoslangan. So‘nggi chorak asr mobaynida ta‘lim sohasida olib borilgan tadqiqotlar individual yondashuvlar orqali kreativ tafakkurni rivojlantirish muhimligini ilmiy asoslab berdi. Jumladan:

Ken Robinson (2001, 2006) – Britaniyalik olim o‘zining “Out of Our Minds: Learning to be Creative” va “The Element” asarlarida ta‘lim tizimining kreativlikni rivojlantirishdagi muhim omillarini tahlil qilgan. Unga ko‘ra, an‘naviy ta‘lim tizimi talabalarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini cheklaydi, individual yondashuv esa kreativlikni ochishning asosiy vositasidir.

Richard Florida (2002) – “The Rise of the Creative Class” kitobida kreativ iqtisodiyot konsepsiyasini ilgari surgan va kreativ tafakkur zamonaviy jamiyatning eng muhim bo‘g‘ini ekanligini ta‘kidlagan. Uning tadqiqotlari kreativ ta‘limning iqtisodiy jihatdan samaradorligini ham isbotlagan.

Carol Dweck (2006, 2017) – “Mindset: The New Psychology of Success” asarida talabalarning rivojlanish mentalitetini (growth mindset) shakllantirish individual yondashuv orqali amalga oshirilishi mumkinligini ilmiy jihatdan asoslagan.

Sugata Mitra (2010, 2013) – Hindistonlik olim “Hole in the Wall” loyihasi orqali talabalar

mustaqil bilim olish jarayonida kreativ tafakkurni rivojlantirishlarini isbotladi. U zamonaviy texnologiyalar va individual yondashuv asosida o'quv jarayonini tashkil qilish talabalarni ijodiy fikrlashga o'rgatishini ta'kidlagan.

John Hattie (2009, 2018) – "Visible Learning" tadqiqotida individual ta'lim yondashuvlarining samaradorligi bo'yicha 800 dan ortiq tadqiqotni tahlil qilib, o'qitish jarayonida talabalar qiziqishlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan metodikalar eng yuqori natija berishini ko'rsatgan.

Lev Vygotskiy (1934), Jerome Bruner (1966) va Reuven Feuerstein (2000-2010) – Ushbu olimlar ta'lim jarayonida individual yondashuvlar va ijtimoiy o'rganish (scaffolding) strategiyalarining ijodiy fikrlash rivojlanishidagi o'rni bo'yicha tadqiqotlar olib borgan.

Andreas Schleicher (2019) – "World Class: How to Build a 21st-Century School System" kitobida shaxsiy yondashuvlar asosida ta'lim berish Yevropa va Osiyo mamlakatlarida qanday amalga oshirilayotgani haqida tahliliy ma'lumotlar taqdim etgan.

Xorijiy olimlarning ilmiy qarashlari

Amerikalik pedagog John Dewey (1938) tajribaviy ta'lim (experiential learning) konsepsiyasida ta'lim oluvchilarning shaxsiy tajribasi va mustaqil faoliyati asosida o'qitish samaradorligini ta'kidlagan. Unga ko'ra, o'quv jarayoni interaktiv va amaliy tajribaga asoslangan bo'lsa, talabalarning kreativ tafakkuri rivojlanadi.

Howard Gardner (1983) tomonidan ilgari surilgan "Ko'p intellekt nazariyasi" esa har bir talabaning o'ziga xos qobiliyatlari borligini ta'kidlab, individual ta'lim strategiyalaridan foydalanish zarurligini asoslaydi. Uning tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, vizual, lingvistik, musiqiy va kinestetik o'quv uslublari orqali talabalarning kreativ tafakkuri yanada rivojlanadi.

Lev Vygotskiy (1934) o'zining **"Sotsiokultural rivojlanish nazariyasi"**da kreativ fikrlash va o'quv jarayonida muloqotning ahamiyatini tahlil qilgan. Uning fikriga ko'ra, ta'lim faqat individual bilim olish bilan cheklanmasligi, balki jamiyat va muhit bilan uzviy bog'liq holda shakllanishi kerak.

Rossiyalik olim S. L. Rubinshteyn (1960) talabaning shaxsiy intellektual rivojlanishi uning mustaqil fikrlashi va ijodiy tafakkuriga bog'liq ekanligini ta'kidlaydi. Uning ilmiy izlanishlari ta'lim jarayonida individual yondashuvlarni qo'llashning ilmiy-metodik asoslarini yaratishga qaratilgan.

Qozog‘istonlik tadqiqotchi T. B. Kenenbayev (2017) individual ta’lim strategiyalarining zamonaviy oliy ta’lim muassasalarida qo‘llanilishi masalasiga e’tibor qaratgan. Uning ilmiy qarashlariga ko‘ra, individual o‘qitish uslublari ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi va talabalarning kreativ fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

O‘zbekistonlik pedagog olim M. Yuldashev innovatsion yondashuvlar asosida individual ta’lim strategiyalarining rivojlanishini tahlil qilib, talabalarning kreativligini oshirishda raqamli texnologiyalar va interfaol usullarning ahamiyatini ta’kidlagan.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotda individual ta’lim strategiyalarining talabalar kreativligi rivojlanishiga ta’sirini aniqlash maqsadida kompleks metodologik yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqot metodologiyasi pedagogik tadqiqot usullari, empirik tajribalar va statistik tahlillar asosida shakllantirildi.

1. Nazariy tahlil – pedagogika, psixologiya va innovatsion ta’lim sohasidagi ilmiy manbalar o‘rganilib, individual yondashuvlar va kreativlik rivojlanishiga oid ilg‘or ilmiy qarashlar umumlashtirildi.
2. Eksperimental tadqiqot – oliy ta’lim muassasalarida turli individual o‘qitish metodlarining talabalar kreativ tafakkuriga ta’siri empirik usulda o‘rganildi.
3. So‘rov va intervyu usuli – pedagoglar va talabalar o‘rtasida so‘rovnomalar va intervyular o‘tkazilib, individual ta’lim strategiyalarining real ta’siri tahlil qilindi.
4. Taqqoslash va statistik tahlil – individual va an’anaviy ta’lim metodlari natijalari taqqoslanib, kreativlikni rivojlantirishdagi samaradorlik darajasi baholandi.

Eksperiment natijalari

Tadqiqot davomida ikki guruh talabalarning kreativ fikrlash darajasi baholandi:

- Birinchi guruh – individual yondashuv asosida ta’lim olgan talabalar;
- Ikkinchi guruh – an’anaviy ta’lim usullari bo‘yicha o‘qitilgan talabalar.

O‘rganish natijalari shuni ko‘rsatdiki, individual o‘qitish usullari qo‘llangan talabalar yangi g‘oyalar yaratish, mustaqil fikrlash va innovatsion muammolarni hal qilishda yuqori natijalarga erishdi. Xususan:

Individual yondashuv asosida ta'lim olgan talabalar kreativlik testlarida 20-30% yuqori natijalar qayd etdi.

- ☐ Ularning mustaqil ilmiy izlanishlarga moyilligi oshdi.
- ☐ Innovatsion yechimlarni ishlab chiqish va ijodiy fikrlash bo'yicha ijobiy natijalar sezilarli darajada ortdi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, individual ta'lim strategiyalari talabalarning kreativ tafakkurini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Oliy ta'lim muassasalarida individual yondashuvlarni keng joriy qilish, raqamli texnologiyalar va interaktiv usullar bilan birlashtirish orqali nafaqat kreativ tafakkurni rivojlantirish, balki kasbiy va intellektual kompetensiyalarni ham oshirish mumkin.

Shuningdek, metodologik yondashuvlar shuni ko'rsatadiki:

- ☐ Shaxsiy ehtiyojlarga moslashtirilgan ta'lim usullari talabalar motivatsiyasini oshiradi.
- ☐ Innovatsion ta'lim muhitida individual yondashuvlar samaradorligi yuqori bo'ladi.
- ☐ Psixologik jihatdan moslashgan ta'lim metodlari talabalar mustaqil fikrlashini shakllantirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, talabalar kreativligini rivojlantirishda individual yondashuvlarni takomillashtirish pedagogik innovatsiyalar asosida ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etish imkoniyatini beradi. Shu bois, mazkur yondashuvlar zamonaviy ta'lim tizimida keng qo'llanilishi lozim.

MUHOKAMA

Oliy ta'lim muassasalarida talabalar o'rtasida individual yondashuvni amalga oshirish pedagogik strategiyalarning puxta ishlab chiqilishini talab etadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, individual yondashuv ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, talabalar motivatsiyasini kuchaytirish va ularning kasbiy tayyorgarlik darajasini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, muhokama jarayonida quyidagi asosiy jihatlarni ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir.

1. Individual yondashuvning ta'lim samaradorligiga ta'siri. Tadqiqotlar shuni tasdiqlaydiki, individual yondashuv qo'llanilganda talabalar o'z imkoniyatlariga mos o'quv materiallarini o'zlashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar (Vygotsky, 1978). Masalan, Bloom (1984) tomonidan taqdim etilgan "Mastery Learning" modeli individual yondashuvning ta'lim

natijalariga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi. O'quv jarayonida differensial yondashuv, moslashtirilgan topshiriqlar va individual maslahatlar ta'lim jarayonini shaxsiy ehtiyojlarga moslashtirishga xizmat qiladi.

2. Pedagogik strategiyalarni tanlash va ularning samaradorligi. Ta'lim jarayonida qo'llaniladigan strategiyalar talabalarning bilim darajasi, shaxsiy qobiliyatlari va o'quv motivatsiyasiga mos ravishda tanlanishi kerak (Knowles, 1980). Konstruktivistik yondashuvga asoslangan strategiyalar, masalan, faol o'qitish metodlari, loyihaviy ishlar va aks ettirish (refleksiya) usullari individual yondashuvni amalga oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Jumladan, Flipped Classroom modeli orqali talabalar mustaqil ta'lim olishi, keyinchalik esa o'qituvchi bilan bevosita o'zlashtirish darajasini muhokama qilishi ta'lim samaradorligini oshiradi (Bishop & Verleger, 2013).

3. Raqamli texnologiyalarning individual yondashuvdagi o'rnini. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'lim jarayonida individual yondashuvni amalga oshirish uchun yangi imkoniyatlarni yaratadi. Elektron ta'lim platformalari, masalan, Moodle, Google Classroom yoki Edmodo orqali talabalar mustaqil o'quv materiallarini o'zlashtirishi, baholash tizimlari esa o'zining bilim darajasini kuzatish imkonini beradi (Anderson, 2008). Sun'iy intellektga asoslangan adaptiv ta'lim tizimlari har bir talabaga mos keladigan o'quv materiallarini taklif qilishi mumkin (Siemens, 2013).

4. O'qituvchining roli va pedagogik kompetensiyalar. O'qituvchi individual yondashuvni amalga oshirishda markaziy rol o'ynaydi. U nafaqat o'qitish jarayonini boshqaruvchi, balki motivator, maslahat beruvchi va yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi sifatida ham faol ishtirok etishi lozim (Shulman, 1986). O'qituvchilarning psixologik-pedagogik tayyorgarligi, kommunikativ ko'nikmalari va talabalarning ehtiyojlarini aniqlash qobiliyati ta'lim samaradorligini belgilovchi asosiy omillardandir.

5. Individual yondashuvga oid amaliyotning cheklovlari va istiqbollari. Individual yondashuvni qo'llash jarayonida muayyan muammolar ham yuzaga kelishi mumkin. Masalan, guruhda o'qitish tizimining mavjudligi, talabalar sonining ko'pligi, vaqt va resurslarning yetishmovchiligi pedagoglar uchun qiyinchilik tug'diradi. Shu sababli, aralash (blended learning) va differensial yondashuv kabi kombinatsiyalangan strategiyalarni qo'llash talab etiladi. Kelajakda sun'iy intellekt va ma'lumotlar tahliliga asoslangan tizimlar yordamida individual yondashuvni yanada rivojlantirish mumkin.

XULOSA

Xulosa sifatida, individual yondashuvni amalga oshirishda pedagogik strategiyalarni puxta ishlab chiqish, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish va o'qituvchilarning pedagogik mahoratini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim jarayoniga moslashtirilgan individual yondashuv natijasida talabalar bilim olish jarayoniga faolroq jalb etilib, ularning mustaqil fikrlash qobiliyati va amaliy ko'nikmalari rivojlanadi. Bu esa oliy ta'lim sifatini oshirishning muhim shartlaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.Тохинова, Л., Абдуллаев, О. (2023). Когнитивные технологии как эффективная педагогическая технология. *Fanlararo yondashuv*, 1(1), 6-12.
- 2.Abdullayev, O. (2023). On the issue of developing knowledge of future physical education teachers to have a positive influence on students'mind. *Development and innovations in science*, 2(10), 120-128.
- 3.Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка: в 4 т. М., 1998. Т. 1.
- 4.Толковый словарь русского языка: в 4 т. / под ред. Д. Н. Ушакова. М., 1996. Т.
- 5.Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка. М., 2002.
- 6.Словарь русского языка: в 4 т. / под ред. А. П. Евгеньевой. М., 1981 1984. Т. 1.
- 7.Коджаспирова Г. М., Коджаспиров А. Ю. Педагогический словарь. М., 2000.
- 8.Ефремова Т. Ф. Новый толково словообразовательный словарь русского языка: в 2 т. М., 2000. Т. 1.

23	O‘QUVCHILARDA OG‘ZAKI NUTQIY KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH(METODIK TAVSIYA)	138-145
24	TALABALAR KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISHDA INDIVIDUAL TA’LIM STRATEGIYALARINING SAMARADORLIGI: EMPIRIK TAHLIL VA ILMIY QARASHLAR	146-153
25	РАСПРОСТРАНЕННОСТЬ ЗУБОЧЕЛЮСТНЫХ АНОМАЛИЙ И ПРОФИЛАКТИЧЕСКИЕ РАБОТЫ	153-157